

Nr 68.

Av herrar **Spångberg** och **Karlsson** i Grängesberg, *angående vidgad pensionsrätt för arbetare i statens tjänst.*

Enligt lagen om folkpensionering inträder rätt till ålderspension, då en person fyllt 67 år. Arbetare avskedades emellertid ofta från sina anställningar långt tidigare. Så är fallet vid statens verk, där arbetare avskedades av åldersskäl vid uppnådda 60—62 levnadsår, även om arbetaren därvid ej erhåller pension.

För arbetare i statens tjänst genomfördes visserligen år 1934 ett tjänstepensionsreglemente (nr 443), vilket stadgar pensionsålder vid fyllda 60 år. Sedan dess har dock åtskilliga arbetare avskedats på grund av inträdd pensionsålder utan att därvid erhålla pension. Deras arbete under anställningstiden har ofta dels fördelats periodvis så, att ständigt återkommande avbrott skett, varigenom arbetet erhållit tillfällig karaktär, dels har det utförts utan att anställningstid fått tillgodoräknas för detsamma. Som exempel på senare art av arbete kan vad statens järnvägar beträffar nämnas kollossning och dylika arbeten, som utförts på ackord, samt vissa vinterarbeten såsom snöskottning m. m. På detta sätt kan en person ha haft sin enda eller huvudsakliga sysselsättning i statens tjänst ett 20-tal år utan att ändock uppnå ett antal tjänsteår, som enligt gällande författningar berättigar honom till pension. Många arbetare, som på grund av uppnådd pensionsålder avskedats sedan tjänstepensionsreglementet trädde i kraft, ha satts i en mycket svår och beklagansvärd ställning, då de vare sig erhålla arbete eller pension.

Man behöver endast erinra om hur det vid innevarande liksom vid varje senare års riksdagar väckts motioner om pensioner i ömmande fall åt i statens tjänst avskedade arbetare. Det må samtidigt åberopas, hur det kunnat iakttagas att vid beslut i dylika frågor anställda i lägre lönegrupper blivit missgynnade jämfört med anställda i högre avlönade lönegrupper. Några bestämda regler att gå efter saknas. Det har ofta inträffat att kamrarna vid avgörande av pensionsfrågor stannat i olika beslut, och det har icke sällan inträffat, att en kammare ändrat uppfattning mellan tiden för kammarens första beslut i frågan till den gemensamma voteringen. Här åberopade förhållanden motivera ändringar i gällande författningar, så att större rättvisa och säkerhet uppnås.

Som ledande princip bör gälla, att då en arbetare avskedades på grund av uppnådd pensionsålder, bör han även erhålla pension. Man torde nämligen icke kunna ifrågasätta att en person, som många år haft sin huvudsakliga sysselsättning och utkomst inom ett visst arbetsområde, skall kunna erhålla anställning inom annat företag, om han vid uppnådda 60—62 levnadsår av-

skedas på grund av inträdd pensionsålder. Lika litet torde man kunna räkna med att den sålunda avskedade har kunnat avsätta nämnvärt spar-kapital för ålderdomen.

Det är statens verk ovärdigt att avskeda arbetare på grund av uppnådd pensionsålder flera år innan rätt till folkpension inträder, utan att de under den mellanliggande tiden erhålla ett enda öre i understöd eller pension. Som ledande regel böra statsmakterna kunna utgå ifrån, att den som av ålders-skäl avskedas från arbete i statens tjänst även skall erhålla pension i någon form. Det skall naturligtvis medgivas, att bestämmelserna härvid icke böra få sådan form att äldre personer helt utestängas från möjlighet att i före-kommande fall tillfälligt få utföra arbete i statens tjänst.

Man bör kunna utgå ifrån att den, som efter att exempelvis tio år haft sitt huvudsakliga arbete och utkomst i statens tjänst avskedas på grund av uppnådd pensionsålder, skall ha rätt till erhållande av pension. Även om den sammanlagda anställningstiden kan anses kort, bör ändock pension i någon form utgå till dess rätt till folkpension inträder. Sådan pension eller understöd bör utgå med minimibelopp icke understigande vad som skulle utgå i folkpension med för orten gällande högsta pensionstillägg. Även om ett dylikt understöd måste betecknas som det lägsta möjliga skulle det dock utgöra ett värdefullt stöd åt många, som nu avskedas på grund av inträdd pensionsålder utan att erhålla ett enda öre i pension eller understöd förrän rätt till folkpension inträder.

Med återopande av vad här ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till regeringen hemställa om förslag syftande till att personer, som på grund av åldersskäl avskedas från arbete eller anställning i statens tjänst efter att de närmaste tio åren haft sin huvudsakliga utkomst därav, må tillerkännas pension eller understöd i enlighet med riktlinjer som i ovanstående motivering anförts eller på sätt och med belopp som efter företagen utredning kan befinnas lämpligt.

Stockholm den 19 januari 1938.

Aug. Spångberg.

Verner Karlsson.